

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 11 maja 2016 roku

Sąd Okręgowy w Gliwicach I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodnicząca:	SSR del. Katarzyna Sztymelska
Protokolant:	starszy protokolant sądowy Aleksandra Strumiłowska

po rozpoznaniu w dniu 11 maja 2016 roku w Gliwicach

sprawy z powództwa R. B.

przeciwko Spółdzielni Mieszkaniowej (...) w G.

o stwierdzenie nieważności uchwały

ewentualnie o uchylenie uchwały

1. oddała powództwo o stwierdzenie nieważności uchwały i powództwo ewentualne o uchylenie uchwały;
2. zasądza od powoda na rzecz pozwanej kwotę 214 (dwieście czternaście) złotych tytułem zwrotu kosztów procesu.

SSR del. Katarzyna Sztymelska

Sygnatura akt I C 162/15

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 4 lipca 2014r. powód R. B. wniósł o uchylenie lub o stwierdzenie nieważności uchwały nr (...) Walnego Zgromadzenia Członków Spółdzielni Mieszkaniowej (...) z dnia 29 maja 2015r. w sprawie powołania na członków Rady Nadzorczej: R. J., E. K., R. K. i T. M.. W uzasadnieniu podał, że uchwała jest bezwzględnie nieważna z mocy prawa albowiem narusza zakazy ustawowe zawarte w art. 8² ust. 3 w związku z art. 4 ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych.

Ostatecznie w piśmie procesowym z dnia 16 marca 2016r. powód sprecyzował, iż domaga się stwierdzenia nieważności uchwały nr (...) Walnego Zgromadzenia Członków Spółdzielni Mieszkaniowej (...) S. z dnia 29 maja 2015r. w sprawie powołania na członków Rady Nadzorczej: R. J., E. K., R. K. i T. M., ewentualnie o uchylenie przedmiotowej uchwały w zakresie powołania R. J., E. K., R. K. i T. M.. W uzasadnieniu wskazano, iż żądanie stwierdzenia nieważności wobec sprzeczności Uchwały z ustawą tj. art. 8⁽²⁾ ust. 3 w związku z art. 4 ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych, oparte jest na podstawie art. 42 § 2 ustawy Prawo spółdzielcze. Żądanie uchylenia uchwały powód opiera na podstawie art. 42 § 3 ustawy Prawo spółdzielcze, w razie niepodzielenia przez Sąd zasadności żądania stwierdzenia nieważności uchwały. Podnosił, iż przedmiotowa Uchwała jest sprzeczna z § 21 pkt. 3 Statusu Spółdzielni Mieszkaniowej (...) a nadto godzi w dobre obyczaje, a jej funkcjonowanie godzi w interes spółdzielni.

Pozwana w odpowiedzi na pozew wniosła o oddalenie powództwa. W uzasadnieniu podała, iż w świetle orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego z dnia 15 lipca 2009r., który stwierdził niekonstytucyjności art. 10 ust. 1 ustawy z dnia 14 czerwca 2007r. o zmianie ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych w obrocie prawnym pozostał jedynie przepis ust. 2, który stanowi, że przepis art. 8² ust. 3 ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych ma zastosowanie do rad nadzorczych powołanych po dniu wejścia w życie niniejszej ustawy. Wobec stwierdzenia niekonstytucyjności wspomnianego wyżej przepisu, należy więc per analogiam – stosować zasadę, iż nowe przepisy dotyczące ograniczeń w zakresie kadencyjności (w tym także liczby kadencji) rad nadzorczych należy stosować do członków wybranych na swoją pierwszą kadencję po wejściu w życie nowych przepisów, czyli wybranych po 31 lipca 2007r. W myśl przywołanych zasad w odniesieniu do Spółdzielni Mieszkaniowej (...) w G. byłyby to kadencja rady nadzorczej wybranej dopiero w 2012r. Kadencja rady wybranej w 2007r. rozpoczęła się przed 31 lipca 2007r., prawomocnym wyrokiem Sądu Okręgowego w Gliwicach ustalono nieistnienie uchwały Walnego Zgromadzenia w sprawie wyboru rady na lata 2010-2013, a w konsekwencji kadencja rady wybrana w 2015r. stanowi drugą kadencję.

Sąd ustalił co następuje:

Walne Zgromadzenie członków Spółdzielni Mieszkaniowej (...) w G. dnia 29 maja 2015r. podjęło uchwałę Nr (...) w przedmiocie wyboru Rady Nadzorczej Spółdzielni na kadencję 2015-2018. O terminie, miejscu Zgromadzenia i porządku obrad oraz o miejscu wyłożenia sprawozdań i projektów uchwał, które miały być przedmiotem obrad członkowie Spółdzielni zostali zawiadomieni prawidłowo. Mandat członka Rady Nadzorczej na kadencję 2015-2018 wymaganą większością głosów uzyskali: T. J., A. P., T. M., R. J., R. K., E. K. i K. B.. Niektóre z tych osób – R. J., E. K., R. K. i T. M. uzyskały uprzednio mandat członka rad nadzorczych powoływanych w latach 2012-2015 roku i w latach 2007 - 2010.

(Dowód: kopia uchwały Walnego Zgromadzenia Spółdzielni (...) z dnia 29 maja 2015r. k. 8,9., kopia protokołu z Walnego Zgromadzenia Członków Spółdzielni z dnia 29 maja 2015r. k. 37) dokumenty zawarte w aktach sprawy prowadzonej przed Sądem Okręgowym w Gliwicach pod sygnaturą I C 306/10 k. 128-138, 140).

Bieg kadencji Rady Nadzorczej w latach 2007 - 2010r. rozpoczął się dnia 25 maja 2007r. Wówczas mandat członka Rady Nadzorczej uzyskali również R. J., E. K., R. K. i T. M.

(Bezsporne).

Wymienione osoby zostały wybrane również do Rady Nadzorczej na Walnym Zgromadzeniu Spółdzielni zwołanym w dniach 24,26 i 28 maja 2010r. na lata 2010-2013. Wyrokiem Sądu Okręgowego w Gliwicach z dnia 22 grudnia 2010r. ustalono nieistnienie przywołanej uchwały Walnego Zgromadzenia Spółdzielni Mieszkaniowej odbytego w częściach w dniach 24,26 i 28 maja 2010r. w sprawie wyboru Rady Nadzorczej na lata 2010-2013. Wyrok uprawomocnił się 13 stycznia 2011r.

(Dowód: dokumenty zawarte w aktach sprawy prowadzonej przed Sądem Okręgowym w Gliwicach pod sygnaturą I C 306/10 k. 128-138, 140)

Wobec stwierdzenia nieistnienia uchwały o wyborze członków Rady Nadzorczej na lata 2010-2013 na Walnym Zgromadzeniu w dniach 11 i 25 maja 2012r. dokonano wyboru Rady Nadzorczej na kolejną kadencję 2012-2015, w tym wyboru R. J., E. K., R. K. i T. M. na jej członków.

Opisany stan faktyczny Sąd ustalił w oparciu o przeprowadzone i wymienione wyżej dowody, które Sąd uznał za wiarygodne. Należy wskazać, iż szereg okoliczności faktycznych stanowiących postawę ustaleń, takich jak początek biegu poszczególnych kadencji rad, długości kadencji, jak i okoliczność uzyskania przez R. J., E. K., R. K. i T. M. mandatu członka kolejnych rad nadzorczych nie były przez strony kwestionowane i pozostawały poza sporem. Strona pozwana nie zaprzeczyła, iż wymienione osoby pobierały wynagrodzenie za udział w posiedzeniach Rady Nadzorczej powołanej uchwałą z 2010r., którą to uchwałę uznano za nieistniejącą. Jak podkreślały strony spór odnosi się do

kwestii prawnych interpretacji przepisu art. 8² ust. 3 ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych ewentualnie naruszenia statutu Spółdzielni (k. 331-369). Z tych samych względów na zgodny wniosek sąd pominął dowód z przesłuchania stron, uznając za wyjaśnione fakty istotne dla rozstrzygnięcia sprawy.

Sąd zważył co następuje:

Powództwo należy uznać za niezasadne w całości, a więc zarówno w zakresie żądania głównego stwierdzenia nieważności Uchwały Walnego Zgromadzenia Spółdzielni z dnia 29 maja 2015r. (...) jak i w zakresie żądania ewentualnego odnoszącego się do żądania uchylenia przedmiotowej uchwały, podlegającego rozpoznaniu wobec oddalenia powództwa głównego o stwierdzenie nieważności uchwały.

Żądanie stwierdzenia nieważności uchwały opiera się o przepis art. 42 § 2 prawa spółdzielczego, a jego podstawą jest sprzeczność uchwały z ustawą. Sprzeczność ta powoduje nieważność uchwały z mocy prawa. Z żądaniem ustalenia nieważności uchwały walnego zgromadzenia spółdzielni jest integralnie powiązane wskazanie bezwzględnie obowiązującego przepisu ustawy, z którym koliduje kwestionowana uchwała (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 9 lutego 2011r., V CSK 239/10,LEX 1102882).

Poza sporem jest, że Walne Zgromadzenie zostało zwołane prawidłowo w rozumieniu art. 8³ ust. 1 ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych, a obrady przebiegały zgodnie z ustalonym i podanym do wiadomości porządkiem obrad. Poza sporem pozostały również kwestie początku biegu poszczególnych kadencji rad oraz długości kadencji, jak i okoliczność uzyskania przez R. J., E. K., R. K. i T. M. mandatu członka kolejnych rad nadzorczych. Strony wykazały również, iż prawomocnym wyrokiem Sądu Okręgowego w Gliwicach z dnia 22 grudnia 2010r. ustalono nieistnienie uchwały Walnego Zgromadzenia Spółdzielni Mieszkaniowej odbytego w częściach w dniach 24,26 i 28 maja 2010r. w sprawie wyboru Rady Nadzorczej na lata 2010-2013.

Powód domagał się stwierdzenia nieważności uchwały z 29 maja 2015r., twierdząc, że członkowie rady zostali wybrani wbrew ustawowemu zakazowi na trzecią kadencję. Istota sporu sprowadza się do zasad obliczania liczby kadencji przy uwzględnieniu dotychczasowego stażu członka rady nadzorczej. Rozstrzygnięcia wymaga zarówno kwestii jaka data jest właściwa do obliczenia początku biegu pierwszej kadencji, o której mowa w przepisie art. 8² ust. 3 ustawy z 15 grudnia 2000 r. o spółdzielniach mieszkaniowych, wprowadzony z dniem 31 lipca 2007 r. ustawą z 14 czerwca 2007 r. o zmianie ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 125, poz. 873 z późn. zm.; dalej ustawa nowelizująca), jak i rozstrzygnięcia, która z postępujących po sobie kadencji rady nadzorczej Spółdzielni (...) stanowi pierwszą i drugą kadencję w rozumieniu art. 8² ust. 3 ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych. W szczególności, czy jako pierwszą kadencję należy liczyć kadencję, która rozpoczęła bieg po wejściu w życie ustawy nowelizującej, tj. po 31 lipca 2007 r., czy też jest to kadencja, która rozpoczęła bieg przed tą datą. Następnie sporna jest kwestia jak w chronologii powoływania poszczególnych rad nadzorczych należy traktować kadencję Rady w latach 2010-2012r., określoną przez powoda „skróconą kadencją”, w szczególności w świetle stwierdzenia nieistnienia uchwały z 2010r. o powołaniu tej Rady. Wreszcie czy kadencja rady powołanej na lata 2012-2015 stanowi w istocie pierwszą kadencję w rozumieniu art. 8² ust. 3 cytowanej ustawy, a tym samym, czy kadencja Rady wybrana zaskarżoną uchwałą z dnia 29 maja 2015r. jest drugą czy też trzecią kadencją dla wybranych i wskazanych w pozwie członków Rady.

Należy podkreślić, iż skutkiem stwierdzenia przez Trybunał Konstytucyjny, wyrokiem z 15 lipca 2009 r., K 64/07 (OTK-A z 2009 r. Nr 7, poz. 110, Dz. U. z 2009 r. Nr 117, poz. 988) niezgodności art. 10 ust. 1 ustawy nowelizującej z Konstytucją RP było wyeliminowanie z obrotu prawnego tego przepisu. Oznacza to, że ustawa nowelizująca (wprowadzająca w życie art. 8² ust. 3 ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych) nie zawiera przepisów intertemporalnych. Skoro art. 8² ust. 3 ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych wszedł w życie 31 lipca 2007 r., zatem może wywierać skutki prawne jedynie od tej daty i ograniczać dopuszczalną liczbę kadencji wyłącznie na przyszłość. Kwestie intertemporalne w związku z wyborem członków rady nadzorczej spółdzielni mieszkaniowej były również przedmiotem rozstrzygnięcia Sądu Apelacyjnego w Białymstoku (wyrok z dnia 21 czerwca 2012r. w sprawie

I ACa 296/12) czy Sądu Apelacyjnego w Katowicach (wyrok z dnia 27 marca 2015 r. w sprawie I ACa 1075/14) . W uzasadnieniu ostatniego przywołanego wyroku wskazano, iż dla dokonania wykładni art. 8² ust. 3 ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych nie jest wystarczająca jego wykładnia językowa. Należy powiązać wykładnię art. 8² ust. 3 ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych z wykładnią art. 8² ust. 4 tej ustawy, wprowadzającego regułę, że kadencja rady nadzorczej nie może trwać dłużej niż 3 lata. Żaden z tych dwóch przepisów nie może ingerować w stosunki prawne powstałe w przeszłości, przed ich wejściem w życie i trwające nadal po ich wejściu w życie.

Wbrew stanowisku powoda, nie rozstrzygnął Sąd Najwyższy w uzasadnieniu wyroku z 26 września 2013 r., sygn. akt II CSK 716/12 kwestii spornych w niniejszym procesie, ponieważ nie odniósł się do problematyki kadencji w toku, jak i dalszych wątpliwości jak kwestia stwierdzenia nieistnienia uchwały czy zaskarżalności nieistniejącej uchwały. Intencją Sądu Najwyższego było jedynie wykluczenie kadencji, które zostały zakończone przed wejściem w życie art. 8² ust. 3 ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych.

Reasumując ten wątek nowelizacja ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych, dokonana z dniem 31 lipca 2007 r., nie może ingerować w tok trwającej już kadencji. Art. 8² ust. 3 ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych, tak jak każdy przepis prawa materialnego, może dotyczyć tylko zdarzeń prawnych, które wystąpią po jego wejściu w życie. Zatem mogą dotyczyć tylko wyboru do składu rady nadzorczej kadencji, które rozpoczęły bieg po 31 lipca 2007 r. Z powyższego wynika, że art. 8² ust. 3 ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych ma zastosowanie do rad nadzorczych powołanych po dniu wejścia w życie ustawy nowelizującej, tj. po 31 lipca 2007 r. Dopiero ta kadencja, która rozpoczęła się po wskazanej wyżej dacie jest pierwszą kadencją, o której mowa w art. 8² ust. 3 ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych. Przenosząc wskazane rozważania na grunt niniejszej sprawy nie stanowi pierwszej kadencji Rady Nadzorczej Spółdzielni Mieszkaniowej (...) w rozumieniu art. 8² ust. 3 ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych kadencja, która rozpoczęła się 25 maja 2007r.

Pierwszą kadencją, której bieg bezsprzecznie rozpoczął się po 31 lipca 2007r. byłaby kadencja w latach 2010-2013. Jednakże przywołanym wyrokiem Sądu Okręgowego w Gliwicach z dnia 22 grudnia 2010 ustalono nieistnienie uchwały Walnego Zgromadzenia Spółdzielni Mieszkaniowej odbytego w częściach w dniach 24,26 i 28 maja 2010r. w sprawie wyboru Rady Nadzorczej na lata 2010-2013. Zgodnie z przepisem art. 42 § 9 ustawy prawo spółdzielcze orzeczenie sądu ustalające nieistnienie uchwały walnego zgromadzenia ma moc prawną wobec wszystkich członków spółdzielni oraz jej organów. Jeżeli w rzeczywistości uchwała nie została podjęta, to nie sposób mówić o niej, że jest skuteczna czy bezskuteczna, uchwała w takim wypadku nie istnieje. Uchybienia w zakresie elementów konstytutywnych uchwały powodują, iż nie sposób uznać, iż doszło do wyboru członków rady na określoną kadencję.

W konsekwencji, jak zasadnie wskazuje strona pozwana, dopiero Rada wybrana na kadencję na lata 2012-2015r. stanowi pierwszą kadencje Rady, o której mowa przepisie art. 8² ust. 3 ustawy z 15 grudnia 2000 r. o spółdzielniach mieszkaniowych, wprowadzony z dniem 31 lipca 2007 r. ustawą z 14 czerwca 2007 r. o zmianie ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych. Tym samym brak jest podstaw do stwierdzenia nieważności uchwały z dnia 29 maja 2015r. jako sprzecznej z art. art. 8² ust. 3 ustawy z 15 grudnia 2000 r. o spółdzielniach mieszkaniowych uznając, iż nie doszło do wyboru członków Rady Nadzorczej na trzecią kadencję.

Natomiast powództwo o uchylenie uchwały opiera się na art. 42 § 3 prawa spółdzielczego, a jego podstawą jest sprzeczność uchwały z postanowieniami statutu, bądź dobrymi obyczajami albo sytuacja gdy uchwała godzi w interes spółdzielni lub ma na celu pokrzywdzenie jej członka. W doktrynie wyrażono pogląd, iż niezgodność uchwały z postanowieniami statutu może się wyrażać zarówno w treści uchwały, jak i w wadach postępowania prowadzącego do jej wydania. Oznacza to, że członek spółdzielni, wytaczając powództwo oparte na art. 42 § 3 prawa spółdzielczego, może powoływać zarzuty o charakterze merytorycznym jak i zarzuty formalne. (A. Stefaniak, Komentarz do art. 42 ustawy Prawo spółdzielcze, Lex Omega 44/2014).

Powód w żądaniu ewentualnym domaga się uchylenia uchwały z uwagi na jej sprzecznością z § 21 ust. 3 Statutu Spółdzielni, który stanowi, iż kadencja Rady Nadzorczej trwa 3 lata. Nie można być członkiem Rady Nadzorczej dłużej niż 2 kolejne kadencje Rady Nadzorczej. Przepis obowiązuje od dnia wejścia w życie ustawy z dnia 14 czerwca 2007r. Cytowany przepis Statutu Spółdzielni stanowi więc w istocie powtórzenie przepisu art. 8² ust. 3 ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych z dnia 14 czerwca 2007r., który wszedł w życie 31 lipca 2007 r., a zatem wywiera skutki prawne jedynie od tej daty i ogranicza dopuszczalną liczbę kadencji wyłącznie na przyszłość. Ponadto postanowienia statutu - nawet wpisanego do rejestru - nie mogą być sprzeczne z bezwzględnie obowiązującymi przepisami prawa (*ius cogens*). W razie zaistnienia sprzeczności pierwszeństwo przysługuje ustawie. Nie sposób więc uznać, iż w niniejszej sprawie zachodzi względna przesłanka i podstawa uchylenia uchwały 20/2015 ponieważ Statut w przywołanych § 21 ust 3 nie wprowadził odmiennych zasad kadencyjności rad nadzorczych, a nawet gdyby wprowadził odmienne regulacje to byłyby one sprzeczne bezwzględnie obowiązującymi przepisami i pierwszeństwo przysługiwałoby ustawie. Statut Spółdzielni również stanowi o kadencjach rady nadzorczej jednoznacznie wskazując, iż trwa ona trzy lata. Statut nie określa ile razy można być członkiem rady lecz na ile kadencji przez co nie podlega zaliczeniu na pierwszą kadencję sporna kadencja za lata 2010-2012, zarówno z uwagi na stwierdzenie nieistnienia uchwały powołującej radę na lata 2010-2013r. jak i faktycznego nieodbycia tej kadencji w trzyletnim okresie. Sąd uznał, iż nie kwestionowane przez powoda „skrócenie” tej kadencji rady wyklucza możliwość jej uznania za pierwszą kadencję w rozumieniu art. 8² ust. 3 ustawy z 15 grudnia 2000 r. o spółdzielniach mieszkaniowych jak i rozumieniu statutu Spółdzielni. Wreszcie uchwały nieistniejącej nie można zaskarżyć w trybie art. 42 § 3 prawa spółdzielczego. W konsekwencji nie sposób dokonać uchylenia późniejszej uchwały przesłankowo dokonując oceny nieistniejącej uchwały wcześniejszej, która w ogóle nie podlega zaskarżeniu w trybie powództwa o uchylenie uchwały.

Strona powodowa powołuje się nadto na sprzeczność uchwały z 29 maja 2015r. z dobrymi obyczajami podnosząc, iż pomimo uprawomocnienia wyroku o stwierdzeniu nieistnienia uchwały członkowie rady pełnili swoje funkcje do listopada 2011r. i pobierali diety. Przez użyte w art. 42 § 3 prawa spółdzielczego wyrażenie "dobre obyczaje" w wykładni sądowej rozumie się podstawowe i zarazem powszechnie akceptowane zasady przyzwoitego, godnego postępowania jako ogólne reguły uczciwości obowiązujące wszystkich uczestników życia społecznego i obrotu gospodarczego. Przykładowo do dobrych obyczajów zalicza się poszanowanie zasad transparentnego działania wszystkich organów statutowych spółdzielni (wyrok SN z dnia 10 kwietnia 2013 r., IV CSK 582/12, M. Spół. 2013, nr 6, s. 20). W ocenie Sądu okoliczność podejmowania czynności oraz pobierania diet przez członków Rady po stwierdzeniu nieistnienia uchwały nie stanowi naruszenia dobrych obyczajów. Przepisy prawa spółdzielczego były wielokrotnie nowelizowane, także w zakresie kadencyjności rad nadzorczych, zaskarżane do Trybunału Konstytucyjnego bądź stwierdzano niekonstytucyjność określonych przepisów. Na tym tle nie sposób postawić zarzutu naruszenia reguł uczciwości obowiązujących wszystkich uczestników życia społecznego i obrotu gospodarczego rozumianych jako dobre obyczaje. Strona powodowa poza ogólnikowym stwierdzeniem, iż zaskarżona uchwała narusza dobre obyczaje a jej funkcjonowanie godzi w interesy Spółdzielni nie wskazała jakie w istocie interesy Spółdzielni narusza.

O kosztach orzeczono na zasadzie art. 98 k.p.c. Powód jako strona przegrywająca proces jest zobowiązany zwrócić pozwanej koszty zastępstwa procesowego ustalone w oparciu o przepis § 10 ust. 1 pkt. 1 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę ustanowionego z urzędu powiększone o koszty opłaty skarbowej od pełnomocnictwa głównego oraz substytucyjnego.

SSR del. Katarzyna Sztymelska